

KİVDF
www.kivdf.gov.az

Layihənin istiqaməti:
"İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi"

Bu günlərdə okeanın o tayından Azərbaycanın musiqi ictimaiyyəti sevindiririn gözəl bir xəbər gəldi. Fevralın 4-də ABŞ-in San-Fransisko şəhərindəki məşhur "San-Fransisko" Caz Mərkəzində keçirilən "Kronos" Festivalı çərçivəsində Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının sədri, Azərbaycanın Xalq artisti Firəngiz Əlizadənin "Rəqs" əsərinin premyerası olub. Təbii ki, dünən şöhrəti bəstəkarımızın "Kronos" Kvarteti tərefindən ifa edilən bu yeni əsəri tamaşaçıların gurultulu alqışları ilə qarşılışın.

Kvartetin "Gələcək Üçün Əlli" adlı eksklüziv programı üçün bəstələnən əsər Azərbaycanda qədim zamanlardan nəsillərdən-nəsillərə ötürürlər bu günümüze qədər gelib çatan müxtəlif rəqs ritmlərini özündə təcəssüm etdirir.

Zaman-zaman mənfur qonşularımız milli-mədəni irsimizin bir çox nümunəsi kimi musiqimiz, mili ritmlərimizə də iddia ediblər. Bu səbəbdən Firəngiz xanımın bu əsərinin belə bir dünən şöhrəti bir ansamblın ifasında səsləndirilmesi mədəniyyətimizin təbliği istiqamətində təqdirəlayiq hadisədir.

Otən həftə daha bir xoş xəbərin sədasi Almaniyadan Koburq şəhərindən geldi. Koburq şəhərinin "Landestheater" Teatrının səhnəsində Firəngiz xanımın bəstələrindən ibarət "Gizli hadisələr" adlı balet təqdim edildi.

Bu şəhərin Opera və Balet Teatrının repertuarına daxil edilmiş balet səhnəyə Mark Makkleyn, Tara Yipp və Poşenq Yeh tərəfindən qoyulub. Orijinallığı ilə seçilmiş balet parlaq cərəyanlanan birlişəsi orlaq hazırlanıb.

"Gizli hadisələr" baletinin nümayişində UNESCO-nun "Sühl artisti" fəxri adının daşıyıcısı, professor Firəngiz Əlizadə fəxri qonaq kimi iştirak edib. Baletin nümayişindən sonra Firəngiz Əlizadə tamaşaçılara təqdim edilib və gurultulu alqışlarla qarşılışın. Firəngiz Əlizadədən gələcək layihələrin həyata keçirilməsi ilə bağlı birgə əməkdaşlığı davam etdirilməsi xahiş olunub.

Azərbaycan kimi genç bir ökə... Belkə də bir çox Almaniya vətəndaşı ömründə birçə dəfə də olsun "Azərbaycan" sözünü tələf etməyib. Amma balaca bir ölkənin vətəndaşı öz musiqisi ilə Almaniyadan, Avropanın və dünəninin bir çox adlı-sənli konsert salonlarında minlərlə musiqi həvəskarının ürəyini fəth edib.

Bu səbəbdən "Kronos" Kvartetinin Firəngiz xanımın yaradıcılığına müraciət etməsi heç də təsadüfi deyil.

Bu arada xüsusi qeyd etmək istərdim ki, Azərbaycan musiqi tarixində Firəngiz Əlizadə yeganə bəstəkardır ki, "Kronos" Kvarteti onun əsərlərini tez-tez repertuarına daxil edərək, ona yeni-yeni musiqilər bəstələməyi sifariş verir.

Hələ gənc yaşılarından Firəngiz Əlizadə özünü çox istedadlı musiqiçi kimi tanıda bilib. Ona görə də Qara Qarayevin telebələrindən söz düşəndə ilk orlaq Firəngiz Əlizadənin adı çəkiliir.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, sənətsünnəsliq doktoru, professor Rena Məmmədova Firəngiz xanımın ilk böyük əsəri olan "Sonata"nın premyerasını belə xatırlayırlar:

"Yaxşı yadımdadır, Üzeyir Hacıbəyov adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının böyük zalında Azərbaycan bəstəkarlarının əsərləri ifa olunurdu. Həmin gün Firəngiz Əlizadənin "Sonata"sı müəllifin ifasında dinləyicilərə təqdim edilirdi. Son akordlar səslənəndən sonra hami üçün gözənlənməz bir hadisə baş verdi; dahi bəstəkarımız Qara Qarayev birdən sürətli addımlarla səhnəyə qalxıb ucadan dedi: "Baxın, budur əsl müasir musiqi".

Ümumiyyətə, müasir Azərbaycan musiqisinin görkəmli nümayəndəsi olan Firəngiz xanım Əlizadə gözəl bəstəkar, virtuoza pianoçu,

Dünyanın sülh bəstəkəri

Firəngiz Əlizadə Azərbaycan musiqi mədəniyyətini dünən miqyasında layiqincə təmsil edən ən parlaq şəxsiyyətlərdən biridir

tələbkar dirijor, dərin düşüncəli nəzəriyyəçi, təcrübəli pedaqoq və ictimai xadim kimi neinki ölkəmizdə, həmçinin ölkəmizin hüdudlarından çox-çox uzaqlarda da böyük səhər qazanmış bir sənətkar, Azərbaycan musiqi mədəniyyətini dünən miqyasında layiqincə təmsil edən ən parlaq şəxsiyyətlərdən biridir.

Onun əsərləri dünən müxtəlif ölkələrində, ən möhtəşəm konsert salonlarında və teatr səhnələrində səslənərək minlərlə dinləyicinin və tamaşaçının böyük rəğətinə qazanıb, dünən şöhrəti ən nüfuzlu ifaçılarından İvan Monigettinin, David Qerinqasın, Yo Yo Manın, Evelin Qlenninin, Elzabet Mozerin, Alim Qasimovun və məşhur ansamblardan - "Kronos Quartet" (ABŞ), "Die 12 Cellisten der Berliner Philharmoniker" (Almaniya) və digərlərinin repertuarına böyük hevəsle daxil edilib.

Firəngiz Əlizadə əsərləri ölkə hüdudlarından kənarda böyük məmənluq hissə ilə ifa olunan yeganə bəstəkardır ki, qastrol coğrafiyası da çox genişdir.

Bəstəkarın milli-mənəvi və psixoloji-əxlaqi keyfiyyətləri tərənnüm edən "İntizar", "Şəninin adın Dənizdir", "Ağ atlı oğlan" operaları, "Boş beşik" və "Stadt-Graniza" baletləri, "Habilşayı", "Oazis", "Dərvish", "Abşeron" - müxtəlif ifaçılıqlı tərkib üçün instrumental kompozisiyaları, "Silk road" konserti, violonçel və orkestr üçün konsert "Mərsiye", böyük simfonik orkestr üçün "İthaf" və s. bu kimi əsərləri bu gün də dünən mötəber konsert salonlarında məşhur orkestrlərin ifasında böyük müvəfəqiyətlə səslənir və ən nüfuzlu ifaçıların repertuarını bəzəyir.

ci ilə kimi burada bəstəkar, pianoçu və dirijor kimi fəaliyyət göstərdi. Bu illər ərzində Firəngiz xanım dünən müxtəlif ölkələrində möhtəşəm konsertlər vermekle müasir musiqinin ən görkəmli nümayəndələrindən biri kimi adını tarixə yazdırıb. Bu sahədə məhsuldar fealiyyətinin nəticəsi kimi o, 2007-ci ilə UNESCO-nun "Sühl artisti" fəxri tituluna layiq görüldü. Bu, Azərbaycan üçün musiqi salnaməmizə qızıl hərflərə yaxınlıqda bir hadisə idi və Firəngiz xanım da belə bir titula layiq görülen ilk azərbaycanlı bəstəkar kimi tarixə düşdü.

Firəngiz Əlizadənin Bakıya dönməsi ilə Azərbaycan musiqi həyatında bir canlanma

Daima öz əsərlərində ümumbaşarı mövzulara toxunaraq insanların diqqətini qlobal məsələlərə yönəltməyi bacaran bəstəkarımızın yaradıcılığının əsas ana xəttini yənə də canından artıq sevdiyi doğma Azərbaycanın tərənnümü təşkil edir. Buna misal olaraq, onun yaradıcılığının şah əsəri kimi qıymətləndirilən "İntizar" operasını göstərmək olar. Filologiya elmləri doktoru, professor Nərgiz Paşayevanın librettosu əsasında yazılıan, yüksək bədii keyfiyyətlərə malik müasir bir əsər olan "İntizar" operasının əsas ideyəsi Vətən uğrunda mübarizənin və əbədi məhəbbətə inamın tecəssümüdür. Bu opera Xeyir və Şər qüvvələrin qarşılıqlı etibarlılığı qələbə etməsi kimi əsəri mövzuları əks etdirir.

"İntizar" operasının timsalında biz Qarabağ mövzusunun opera sənətində yüksək sənətkarlıqla uğurlu təcəssümünün, bədii ifade vasitələrinin, obrazlar sisteminin formalşamasının şahidi olur.

Firəngiz xanımın "İntizar" operasının 2007-ci ilə ilk dəfə Mstislav Rostropoviç adına Beynəlxalq Musiqi Festivalı çərçivəsində tamaşaçı qoyulması da təsadüfi deyildi. Çünkü bu əsərin ilhamvericisi mərhüm Mstislav Rostropoviç Firəngiz xanım Nərgiz xanıma vətənpərvərlik mövzusunda böyük opera əsəri yazmağı tələb etdərək bu əsəre dirijorluq edəcəyini və etmişdi.

Firəngiz xanımın "İntizar" operasının 2007-ci ildə ilk dəfə Mstislav Rostropoviç adına Beynəlxalq Musiqi Festivalı çərçivəsində tamaşaçı qoyulması da təsadüfi deyildi. Çünkü bu əsərin ilhamvericisi mərhüm Mstislav Rostropoviç Firəngiz xanım Nərgiz xanıma vətənpərvərlik mövzusunda böyük opera əsəri yazmağı tələb etdərək bu əsəre dirijorluq edəcəyini və etmişdi.

Firəngiz xanımın feal musiqi-ictimai fəaliyyəti Azərbaycan dövləti tərefində yüksək qiymətləndirilir və, Azərbaycan Respublikasının Əməkdarı incəsənət xadimi (1990), Xalq artisti (2000), YUNESKO-nun "Sühl artisti" (2007) fəxri adalarına, "Şöhrət" ordeninə (2007) və bir sıra mükafatlara, o cümlədən "Uğur" (2009), "Zirvə" (2011) mükafatlarına layiq görüllər.

Əlbəttə ki, yaradıcılıq sahələri ilə yanaşı, Firəngiz Əlizadənin musiqi-ictimai fəaliyyətində ayrıca danışmağa deyir. Belə ki, o, respublikanın musiqi-ictimai həyatında önemli rolü olan görkəmli musiqi xadimidir. 1974-cü ildə SSRİ və Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının üzvü olan Firəngiz Əlizadə 1979-cu ildə Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı İdare heyətinin katibi, 2007-ci ildə Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının sədri seçilib. 2012-ci ildə İttifaqın üzvləri onu yekdiliklə yenidən sədr seçdilər və bu gün kimi həmin vəzifədə fəaliyyətin uğurla davam etdirir. Bəstəkarlar İttifaqının İdare heyətinin sədri Firəngiz Əlizadə təşkilatın işinin daha səmərəli qurulmasına böyük əmək sərf edir. Bu gün musiqiçilərimizin ən nüfuzlu təşkilatı olan, möhkəm ənənələrə və zəngin tarixə malik Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı respublikanın musiqi həyatında önde gedir, yüksək bədii səvəyindən saxlanılması istiqamətində öz sözünü deyir.

Azərbaycanda keçirilən bir çox musiqi tədbirlərində Firəngiz Əlizadənin adı ilə bağlıdır. Məsələn, ölkəmizin birinci xanımı, Heydər Əliyev Fonduunun prezidenti, UNESCO-nun və İSES- CO-nun sühl məramı sefiri Mehriban Əliyevanın təşəbbüs və rəhbərliyi ilə keçirilən "Muğam Alımı" Beynəlxalq Muğam Festivallarında bədii rəhbər kimi konsert proqramlarının, elmi simpoziumların təşkilində və nəşrlərin hazırlanmasında Firəngiz xanımın böyük əməyi vardır.

Eyni zamanda, "İpək yolu" Beynəlxalq Musiqi Festivalını da xüsusi qeyd etmək istərdim.

Həyati boyu yaradıcılıq axtarışında olan Firəngiz xanım bu gün də enənəsinə sadıq qalmadı. O, Azərbaycanı, doğma Vətənini böyük məhəbbətə sevir və ona vicdanla xidmət edir. İnanıraq ki, onun əsərlərinin sədasi dünən dörd bir tərefində yerləşən ən məşhur salondanlardan gələcək.

İltifat HACIXANOĞLU

**Azərbaycan Respublikası Prezidenti
yanında Kütüvə İnforsiya
Vasitələrinin İnkışafına Dövlət
Dəstəyi Fonduun maliyyəsi
əsasında hazırlanıb.**

yaranır. Şübhəsiz, doğma Vətənde o, öz potensial imkanlarını daha da həvəsle həyata keçirir.

Firəngiz Əlizadə bu gün də öz yaradıcılığı ilə mədəniyyətimizi Azərbaycanın hüdudlarından çox-çox uzaqlarda parlaq şəkilde tənitmaqda davam edir. Son illərdə xarici ölkələrin musiqi kollektivlərinin sifarişi ilə yazılmış və ifa olunmuş əsərlərindən violonçel üçün "Oyan!" (Paris, Fransa, 2005), kvintet üçün "Xəzər" (Nyu-York, ABŞ, 2006), fleyta, klarinet, skripka və zərb alətləri üçün "Atəş" (Sietl, ABŞ, 2006), "Optical Identity" baleti (Singapur, 2007), Misteriya "Al Kamandcaty" (Roma, İtaliya, 2007), skripka üçün "Dastan" (Ausburg, Almaniya, 2007), fortepiano üçün "İmpuls" (ABŞ, 2012), fortepiano üçün "Landscape" (Fransa, 2012) və s. qeyd etmək olar.

Firəngiz Əlizadənin yaradıcılığı barədə danişarkən, onun daha bir uğurunu da xatırlamaq yerinə düşər. Bu, ötən il məşhur amerikalı skripkaçı, meqa-star Hillari Hanın Firəngiz Əlizadənin əsəri də daxil olan "Deutsche Grammofon" albomunun 2014-ci ildə "İlin ən yaxşı kamerası" nominasiyasında "Grammy" mükafatına layiq görülməsidi. Azərbaycan bəstəkarlıq məktəbi tərəfində Firəngiz Əlizadə bu mükafatı alan ilk bəstəkardır və təbii ki, bu mükafat bütövlükde Azərbaycan musiqisinin uğuru kimi dəyərləndirilir.